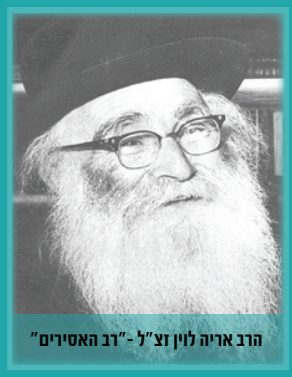
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת ראה

כ"ה אב תש"פ

גליון מספר 181

דרך חיים

"עניה סערה לא נחמה" (ישעיהו נד יא), מפרש רש"י: "סוערה - שלבה סוער ברובי צרות". לפני כן נאמר "קול צפיך נשאו קול יחדו יריננו כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון" (ישעיהו נב ח). אף על פי שכלל בידינו ש"אין שני נביאים מתנבאין בסגנון אחד" אומר הנביא שהצופים-הנביאים יחדו יריננו באותה הרינה. טעם הדבר הוא "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון", מסביר המלבי"ם "כי עד עתה גם כן ראו הנביאים שיבת ציון בעין המחזה שהוא עין הפנימי הרואה בנבואה, אבל לא בעין בשר וחוש החיצוני, אבל עתה עין בעין יראו, העין החוזה יראה בעין החושיי ובפועל שוב ה' ציון". הסיבה שאין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד הוא משום שכל אחד משיג את נבואתו לפי הכנתו ומדרגתו הרוחנית, ובזה אין שניים הדומים אחד לשני, אבל כשיזכו לראות בראיה חושית, בפועל, אזי "יחדו יריננו", "פצחו רננו יחדו חרבות ירושלם כי נחם ה' עמו גאל ירושלם" (שם ט). עכשיו כולם יכולים לשיר שירה אחת, רינה אחת, בסגנון אחד, כיוון שהקב"ה כבר ניחם את עמו וגאל את ירושלים.

אם כך צריך להבין למה נאמר "עניה סוערה לא נחמה". ויותר מזה, הלא אומר שם הנביא "כי ימין ושמאול תפרצי וזרעך גוים יירש וערים נשמות יושיבו" (שם נד ג), ומסביר הרד"ק "בין מארץ ישראל בין משאר ארצות ישראל יושיבו אותם". והקב"ה פונה לכנסת ישראל בקריאת של חיבה ואהבה, "אל תיראי כי לא תבושי ואל תכלמי כי לא תחפירי כי בשת עלומיך תשכחי וחרפת אלמנותיך לא תזכרי עוד" (שם ד), אין לך מה להתבייש עוד, כל הצער והעלבון יהיו נחלת העבר. מעתה כל החטאים נמחקים "ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדלים אקבצך. בשצף קצף הסתרתי פני רגע ממך ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך ה'" (ז-ח). כל הכאב של אלפיים שנות גלות, נהרי-נחלי דמים שנשפכו, אינם עניין של מה בכך, אבל לעומת הרחמים שיתגלו בעתיד כל הסבל והצער יהיו כרגע קטן לעומת הרחמים העצומים העתידים. אלו רחמים נצחיים, "ובחסד עולם רחמתיך", של "מעולם ועד עולם". כל הצרות היו הכנה והכשרה לגאולה העתידה.

אם כך למה העניה הסערה לא נחמה? היא רואה את הבטחות העתיד, את רינת הצופים יחדו, את אותה הבטחת חסד עולם, ובכל זאת ממאנת לקבל תנחומים, מדוע? יש לבאר שכנראה אותה עניה סערה חוששת שמא יגרום החטא. כפי שמצינו אצל יעקב אבינו. כל מה שהנביא מגדיל את ההבטחה וגודל הישועה לעתיד כך גדל הסיכון שהכל ירד לטמיון. ככל שהקב"ה מגדיל את חסדו עלינו ומשפיע עלינו רוב טובה כך הסיכוי לחטא גדל, "וישמן ישרון ויבעט", כך זה היה בעבר וחוששת אותה עניה סערה שכך יהיה גם בעתיד, מי ערב לאותה עניה שהדבר לא יחזור שוב?! כך כותב ר' יהונתן אייבשיץ (אהבת יהונתן על הפטרת שופטים) שכנסת ישראל מסרבת לקבל תנחומים מהנביאים ואבות העולם מהחשש שלא יגרום החטא והיא

המשך בעמוד הבא

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

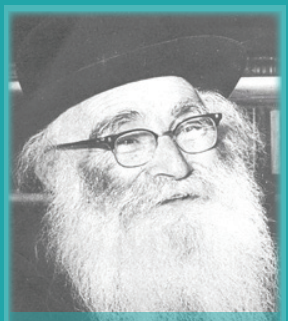

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

תשוב לגלות.

ומהי תשובת הקב"ה? "הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך ויסדתיך בספירים. ושמתי כדכד שמשתיך ושעריך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ" (שם יא-יב), מהי הנחמה ביסודות מספירים ואבני ריצוף מפוך? מבארים המלבי"ם והמהרש"ם (ב'תכלת מרדכי' פרשת ראה) שאין הכוונה לתיאור הפיזי אלא למה שמסמלות אותן אבנים. אבן הנופך שהייתה אבנו של שבט יהודה בחושן מסמלת את המלכות, "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו". והיסוד יהיה מאבן ספיר, שהיא אבנו של יששכר, עמלי התורה "מבני יששכר ידעי בינה לעתים". והתורה כולה נמשלה לסנפיריון, "כפציץ יפוצץ סלע", סלע הסנפיריון מפוצץ את הברזל של הפטיש. מלכות ישראל תעמוד על ידי היסוד של תלמוד התורה והיגיעה בה, וממילא היא תהיה יציבה ומבוססת.

רש"י בפירושו על "ושמתי כדכד שמשותיך" כותב "לשון שמש, חלונות שחמה זורחת בהן ועושין כנגדו מחיצה במיני זכוכית צבעים לנוי. ומדרש תהלים פותר שמשותיך "ושמש ומגן" (תהלים פד) שיני החומה". הגמרא (בבא בתרא עה.) אומרת על אותו כדכד שישנה מחלוקת בשמים מה הוא: "ושמתי כדכד שמשותיך - א"ר שמואל בר נחמני: פליגי תרי מלאכי ברקיעא, גבריאל ומיכאל, ואמרי לה: תרי אמוראי במערבא, ומאן אינון? יהודה וחזקיה בני רבי חייא, חד אמר: שוהם, וחד אמר: ישפה, אמר להו הקדוש ברוך הוא: להוי כדין וכדין". אבן השוהם היא של יוסף, סמל של חסד וחנינה, יוסף הוא המשביר לכל הארץ, המהרש"א (בבא קמא יז.) כותב "ומצינו בבניו שהיו מרובין באוכלסין בזכות גמ"ח וצדקה שעשה עם אחיו במצרים וזן ופרנס אותן עד שפרו ורבו במאד". ישפה היא האבן של בנימין, יש פה ושותק, כפי שנהג במכירת יוסף ובגביע שנמצא באמתחתו, שכפי שמבארים המפרשים היה יודע בנימין את סיבת הדבר ושתק על אף שהעליבוהו השבטים וטענו כנגדו "גנב בן גנבת". אבני בניה של רחל של שתיקה ויתור ונתינה, הם חומת ההגנה של ציון.

בעזרת הגנה של חומת בנימין ויוסף, בשילוב עם מלכות יהודה על יסוד התורה של יששכר חמור גרם בעמלה של תורה- זוהי ערובתנו שהבניין העתידי יהיה נצחי וזו ערבות הקב"ה לכנסת ישראל, מכח הגנת מידות החסד והשתיקה והעמידה על מלכות ותורה.

שבת שלום!

העלון מוקדש לרפואת
מעיין רינה בת אלישבע

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

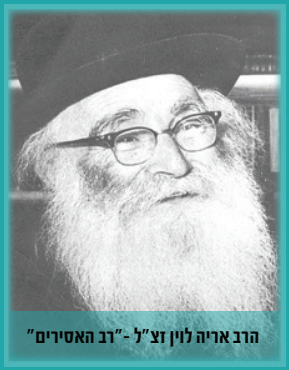
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

שנת תש"ח, מצור בירושלים, אנשי העיר חיו בלחם צר ומים במשורה.

אחד ממעריציו של ר' אריה, אשר התגורר באחד המשקים, שיגר אליו חבילה עם מצרכי מזון בסיסיים. אולם הדואר מסר חבילה זו בטעות לאדם אחר, ששמו דומה לשמו של ר' אריה. הלה נטל את החבילה מבלי לשאול שאלות מיותרות...

חלפו ימים ואותו מכר של ר' אריה התפלא שאינו שומע דבר מר' אריה. החל הלה לברר במשרד הדואר מה עלה בגורל אותה חבילה. משנודע לר' אריה שהדואר עורך חקירה בעניין הבין מה אירע לאותה חבילה. וכדי שלא להביך את אותו אדם שנתנה, מיהר ושלח מכתב תודה לאותו מכר על שטרח ועמל לשגר אליו חבילת מזון.

(צדיק יסוד עולם עמודים 85-86)

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

פסק מרן השו"ע (אורח חיים רלט) שלפני שאדם הולך לישון הוא או היא קוראים קריאת שמע ומברכים אחרי קריאת שמע את 'ברכת המפיל'. כוונת מרן היא דווקא לשינה קבועה, הוה אומר שאדם יודע כעת שהשינה הזו היא שנת לילה שממנה הוא שואב כוח להמשך היום. לכן לדוגמא אדם שמניח את הראש על השולחן וישן שינה חזקה או אדם שיודע שהשינה הנוכחית היא קצרה ובהמשך הוא ילך לישון שנת קבע של לילה הוא יברך ברכת המפיל רק על השינה הקבועה. אמנם את קריאת שמע שעל המיטה ניתן לומר גם קודם שנת הארעי.

כותב החיי אדם שברכת המפיל מיוסדת על מנהגו של עולם ואינה שונה מברכות השחר. לכן אדם שהלך לישון שנת קבע מסודרת בלילה ומשום מה הוא התעורר אפילו למשך זמן ארוך, הוא לא שב ומברך כשחוזר לישון, משום שאת חובת הברכה הוא כבר יישם. לכן אדם שנוסע נסיעה ארוכה ברכבת בלילה או שטס טיסה לילה ארוכה ויודע שיוכל לישון ברצף לפחות חצי שעה - צריך לברך ברכת המפיל, ואף אם ישוב לישון לאחר מכן אינו צריך לשוב ולברך כאמור, שכן אין הברכה נתקנת על פעולת השינה אלא על סדרו של עולם שנברא כך שיש בו שינה.

מרן הביאור הלכה הכריע שהברכה נאמרת אך ורק בלילה, כמשמעות לשון השו"ע, ולכן אדם שהלך לישון לפני הלילה אינו מברך גם אם השינה תימשך לתוך הלילה. כך גם לא מברך אדם שהולך לישון שנת קבע אחר עלות השחר. ישנה מחלוקת לגבי אדם שהולך לישון אחר חצות הלילה, האם מותר לו לומר את ברכת המפיל. על פי שורת ההלכה הוא מחויב לומר ברכת המפיל, אבל על פי הסוד יש בזה דיון נרחב, שכן מרן החיד"א (ברכי יוסף) הביא בשם תשובת לחמי תודה שעל פי הסוד אין לומר ברכת המפיל אחרי חצות, וכך הכריעו מרן הבן איש חי (רב פעלים ח"א, סוד לישרים סי' יד) והכף החיים על פי שער הכוונות של המהרח"ו וזהו מנהג מקובלי ירושלים. אבל החיד"א חולק נחרצות וטוען שגם על פי הסוד אין לדבר מקום וחייבים גם אחרי חצות לברך ברכת המפיל. לכן הכריע מרן הרב עובדיה (יחו"ד ח"ד סי' כא) שאחרי חצות יש לומר את ברכת המפיל בלי שם ומלכות כדי לחשוש לדעת המקובלים. אך רבים מן הפוסקים הכריעו שמי שלא נוהג על פי הסוד יברך גם אחר חצות.

פסק מרן הרמ"א שאחר ברכת המפיל הולכים מיד לישון ואין לאכול, לשתות או לדבר, כי זהו הפסק בין הברכה לשינה, וכמו שהפסוק אומר: "אמרו בלבבכם על משכבכם" - הכוונה לקריאת שמע, "ודומו סלע"- לישון. ישנה מחלוקת אם ברכה זו היא ברכת הנהנין, ואז אין להפסיק בין הברכה לפעולה בשום אופן כלל, ואם אנו מפסיקים עלינו לשוב ולברך, או שהיא ברכת השבח על סדר ברייתו של עולם, ואזי אף שלכתחילה לא נפסיק בדיעבד נוכל להפסיק ובוודאי שלא נצטרך לשוב ולברכה. למסקנה, כפי שהתבאר לעיל, עיקר הברכה נתקנה על סדר ברייתו של עולם, ולכן אם משום צורך דחוף, עשיית מצוה וכדומה, או אפילו אדם שאינו מצליח להירדם משום הצמא - נפסיק בדיבור או שתייה קודם השינה ולא נצטרך לשוב ולברך לאחר מכן.

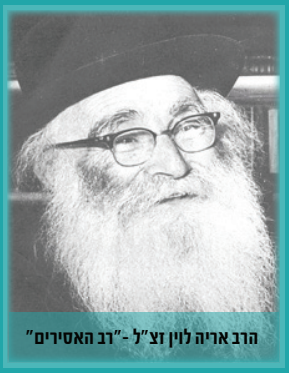
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | שלום הרב, אני מלצר במסעדה חרדית, לפעמים מגיעים למסעדה אנשים שאינם מברכים, האם מותר לי להגיש להם אוכל?

תשובה | שאלה זו נשאלה לפני גדולי הדורות וספרי התשובות מלאים ממנה. נתמצת את הדעות השונות;

היה מי שהחמיר בשאלה זו (נימוקי או"ח סי' קסט), משום שהאדם הגיע למסעדה או המלון המסויימים משום טיב השירות, האוכל, המחיר והנגישות של המקום המסוים הזה, ולכן אני נחשב כגורם לו לאכול בלא ברכה, כי הוא אוכל דווקא בגללי.

אמנם רוב הפוסקים (בית יצחק או"ח סי' כט, מהר"י אסאד סי' ו, תורת חסד או"ח סי' ה, צי"א חי"א סי' לד) דחו את דבריו, והסיקו שיש לחלק בין מתנה שאני נותן לאדם שבזה אסר מרן השלחן ערוך (סי' קסט) משום "לפני עור לא תתן מכשול" לדבר שאותו אדם קונה, שבזה אין "לפני עור" או מסייע לעוברי עבירה.

עוד הוסיף מרן הרב וואזנר זצ"ל (שבה"ל ח"ח סי' קסח) שאם אדם לוקח איתו את האוכל אל מחוץ למסעדה, מה שנקרא "take-away", אין בזה "לפני עוור" אפילו אם ניתן את המאכל לאותו אדם במתנה.

למעשה ראוי לנהוג כעצתו של מרן החזון-איש זצ"ל (מעשה איש עמוד רלד) שנכון להציב שלט גדול עם ברכה ראשונה ואחרונה במסעדה, ואז אין להימנע מלמכור לכולם, משום שבזה מראה בעל המקום את הצורך לברך על האוכל אותו הוא מגיש תחילה וסוף.